

A tanterv a hétköznapi élet által megkövetelt kommunikáció, ezen belül a vizuális kommunikáció nyelvének megismertetésére és gyakorlati alkalmazására helyezi a hangsúlyt. Az előkészítő, alapozó szakaszban, amikor a gyerekek még nem tudnak biztonsággal olvasni, ismereteiket a környezetükből látás, hallás, tapintás, azaz komplex megtapasztalás útján szerzik. A tantárgy különösen a látvány mélyebb tartalmának, jelentésének, esztétikai üzenetének megértéséhez járul hozzá. A hétköznapi élmények mellett előtérbe helyezi a remekművek által keltett élmények fontosságát, melyek a későbbiekben meghatározók lehetnek az esztétikai élményképesség, a kifejező és befogadó képesség, az ízlés fejlesztése terén. Lehetővé teszi a gyermekek számára a látható, tapintható tárgyi valóságban, a képi világban való eligazodást, személyes alkotói utak bejárására bátorít. Fontosnak tartja az új médiumok közlésformáinak, sajátos vonásainak megismertetését. A tantárgy látni, láttatni és alkotni tanít.

A sportiskolai kerettantervben a művészeteket megjelenítő tantárgyak funkciója kettős. Általuk biztosítani szeretnénk azt, hogy a sportiskolában tanulmányait folytató gyerek, kamasz, fiatal, birtokában legyen a műveltségnek azon fontos alrendszerével, melyet az emberi kultúrában a művészetek töltenek ki. Legyen képes tájékozódni a művészetek végtelen világában, közösségét, sportegyesületét, hazáját művelt emberként képviselje a hazájában és azon kívül is.

A vizuális kultúra megfelelő szintű tanítása meghatározó ismeretszerzési és feldolgozási eszközt biztosít a többi műveltségi terület oktatásához, és hatással van azok elsajátításának színvonalára is.

Célok és feladatok

Átfogó szakmai célja a tanulók látáskultúrájának megalapozása.

A Vizuális kultúra tanításának célja hozzásegíteni a tanulókat a látható világ jelenségei, valamint a sajátos képi közlések, vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez.

Célja továbbá azoknak a képességeknek, készségeknek a fejlesztése, ismereteknek az átadása, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek. A majdani sportember számára különösen fontos, hogy a ritmus, a mozgás világában otthonosan érezze magát, hiszen megannyi sportfeladat teljesítését e képesség kellő fejlettsége megkönnyíti. Ugyanígy súlyt helyezünk arra, hogy a sporttal járó küzdelem élményét, a konfliktusokat az esztétikai élmények gazdagsága segítse hatékonyan építő, kreatív módon feldolgozni.

Feladata vizuális megismerő, befogadó, alkotó képességek fejlesztése, a kommunikáció köznapi, művészi, műszaki és tudományos módjainak, a közlés és kifejezés képi formáinak megismertetése. Síkbeli, térbeli ábrázoló, kifejező, közlő, alakító, konstruáló képességek fejlesztése, a látás és a kéz intelligenciájának kiművelése.

A térszemlélet, a forma-, színdinamika és szerkezeti érzék, az anyagismeret képességei a tantárgy fejlesztő hatására emelkednek magasabb szintre. A megsokszorozódott vizuális hatások, technikai információk korában a tantárgy újszerű célja az információk közti szelekció, a tanulók kritikus befogadási képességének megalapozása.

Az általános nevelési célokhoz a kreativitás, a problémafelismerő- és megoldó képesség, a képzelet, a képi gondolkodás, az ízlés, a nyitottság, az empátia, az érzelmi élet gazdagításával járul hozzá. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő, egyben személyiségformáló szerepet tölt be. Jelentősen hozzájárul a kultúra értékeit becsülő, környezettudatos magatartás formálásához. A gondolatban és érzelmekben gazdag tevékenységek által a világ érzéki- tapasztalati birtokbavételére nevel.

Magába foglalja a vizuális jelenségek, a vizuális közlések köznapi formáit is. Mivel a képzőművészet, a vizuális kommunikáció, illetve a tárgy- és környezetkultúra területei a különböző életkorokban, sőt személyenként is eltérő mértékben képesek kifejteni motiváló hatásukat és különböző képességek fejlesztésére alkalmasak. Általa fokozott lehetőség nyílik a differenciálásra is.

Fejlesztési feladatok

1. Megismerő- és befogadóképesség

1.1 Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységeinek egyik célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése; a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. Tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (látás, tapintás, hallás, kinetikus stb.) kapcsolatát. Kialakítani a látvány élvezetének képességét. A „kéz intelligenciájának” működtetése, a manuális készség életkornak megfelelő módon történő fejlesztése.

1.2 Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás

A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek a nagy mennyiségű képi információt, valamint az őket érő számtalan spontán vizuális hatást minél magas szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, arról önálló véleményt megfogalmazni. A képességek fejlesztése mindvégig három fő képzési területen folyik: a képzőművészet mellett a vizuális kommunikáció köznapi formái, valamint a tárgy- és környezetkultúra műveltségtartalmai képezik a megismerésalapját, illetve a készség és képességfejlesztés gyakorlóterepeit. Mivel ezek a területek számos ponton szorosan kapcsolódnak egymáshoz, illetve gyakran fedik egymást, lehetséges és kívánatos, hogy az órai tevékenységek során a komplex feladatokban, projektekben szerves egészként jelenjenek meg.

1.3 Kommunikációs képességek

A fejlesztés célja a művészi és a köznapi vizuális közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása. A vizuális nyelv alapelemeinek (pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, forma stb.) tudatos alkalmazása a közlő, kifejező szándékú alkotásokban.

2. Kreativitás

2.1 Alkotóképesség

A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése. A fejlesztés célja az örömteli élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret adó alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotómagatartás kialakítása, egyúttal pedig segíteni a művészeti alkotások mélyebb megértését, a katarikus hatású művek átélését.

A vizuális alkotótevékenység, amely a képességek széles spektrumát fejleszti, korosztályonként más-más műfajban és technikákkal történik.

2.2 Problémamegoldó képesség

A spirális felépítésnek megfelelően a feladatok fokozottan önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, és egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig.

3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységeinek szinte mindegyike eredeti céljától függetlenül is személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást.

Az érzelmekkel kísért önkifejezés elmélyültségének megőrzése mellett az egyre céltudatosabb megismerés ösztönzése, képi gondolkodásuk fejlesztése, vizuális képzeletkincsük bővítése. Lehetővé teszi a gyermekek számára a látható, tapintható tárgyi valóságban, a képi világban való eligazodást és személyes alkotói utak bejárására bátorít.

A tantárgy feladata a tanulók ábrázolásbeli formakészletének további gazdagítása, megfigyelőképességük, tér- és időérzékük fejlesztése a látvány és a mozgás ábrázolásával, térbeli rendezéssel; szín- forma és szerkezeti érzékük alakítása rajzolással festéssel, mintázással, konstruálással, érdeklődésük folyamatos ébrentartásával. Esztétikai érzékenységük fejlődését a manuális munka, a látványélmények és a bemutatott műalkotások szolgálják. Az alkotó és befogadó tevékenységek szabálytudatuk, akaratauk, önértékelésük megerősítését célozzák, a csoportmunka lehetősége együttműködési készségeiket fejleszti.

A kerettanterv a Nemzeti alaptanterv Vizuális kultúra műveltségi részterületének megfelelően a tantárgyi tartalmakat négy nagy témakörbe sorolja: vizuális nyelv; kifejezés, képzőművészet; vizuális kommunikáció; tárgy- és környezetkultúra.

A vizuális nyelv a látvány értelmezésének nyelve, a témakörök kifejező elemeit és rendező elveit sorolja fel; kifejezés, képzőművészet témakör a gyermekek személyes, kifejező- expresszív tevékenységének és az elvárható műelemzési, művészeti ismereteinek leírását tartalmazza. A vizuális kommunikációhoz a vizuális megismerést szolgáló tevékenységek, és a köznapi- informatív tudományos képi közlésekkel kapcsolatos ismeretanyagok tartoznak. A tárgy- és környezetkultúra témaköre a használati tárgyakkal, a tárgyalakító művészetekkel és az építészettel kapcsolatos alkotó és elemző tevékenységeket tartalmazza.

A tananyag bővülő, spirális elrendezésű, a témakörök és a fő tevékenységi formák évenként ismétlődnek, tartalmukban gyarapodnak, művelési szintjük emelkedik, a technikák bővülnek, anyagokat, eszközöket, eljárásokat javasol. A tananyag jellegét tekintve mind a négy évfolyamon gyakorlati tevékenységközpontú.

A tanítás során a kerettantervi követelmények leghatékonyabban a több témakör szempontjait magába foglaló komplex feladatokkal teljesíthetők.

Kiemelt közös követelmények

Hon- és népismeret

– A tanulók ismerjék meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait. Sajátítsák el azokat az ismereteket, amelyek az otthon, lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez vezetnek. Ismerjék meg környezetük hagyományait és jellegzetességeit. Gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek hazaszeretetük kifejezésére szolgálnak. Ismerjék meg nemzeti kultúránk nagy művészeit és alkotásait. Becsüeljék meg népművészetünk és más népek művészetének értékeit.

Kapcsolódás Európához és a nagyvilághoz

– Legyenek érdeklődők és nyitottak az európai kultúra iránt.

– Ismerjék az egyetemes kultúra kiemelkedő egyéniségeit, művészeti alkotásait, a társ művészetekkel együtt.

– Legyenek érzékenyek a problémák lényege iránt. Legyenek képesek megoldási lehetőségek keresésére.

Környezeti nevelés

- Ismerjék meg környezetünket.
- Kapcsolódjanak be környezetük értékeinek megőrzésébe.
- Életmódjukban nyilvánuljon meg a természet tisztelete.

Kommunikációs kultúra

- Segítsék elő a jelek útján a képi megfogalmazásokban az üzenetváltást.
- Segítsék az ismeretek megszerzésében és továbbadásában.
- Tudják használni a mesterséges közvetítő rendszereket.

Testi, lelki egészség

- Minden tevékenységében törekedjenek testi, lelki egészségüknek megőrzésére.
- Fordítsanak figyelmet a családi életre.
- Harcoljanak a káros szenvedélyek ellen.
- Legyenek toleránsak és segítőkészek a sérült, beteg társaikkal szemben.

Tanulás

- Törekedjenek ismeretszerzésre.
- Ismereteiket használják fel más területen is.
- Fejlesszék a szemléletes és elvont ábrázolási készségüket.

Pályaorientáció

- Fejlesszék önismeretüket.
- Tudatosan készítsenek fel a pályaválasztásra.
- Nyújtsanak lehetőséget a tehetséggondozásra.
- Adjának átfogó képet a munka világáról.
- Biztosítsanak feltételeket, lehetőségeket a képességek kipróbálásához.

Fejlesztési követelmények

- Legyen képes a gyermek gondolatait, érzéseit, élményeit vizuális nyelvi eszközökkel, saját kifejezési céljai szerint és a tanuláshoz szükséges formában, a megismert technikák egyre jártasabb használatával megjeleníteni.
- Értse a műalkotások képi közlések, tárgyak életben betöltött szerepét.
- Tudjon a térben tájékozódni, tudja a maga számára értelmezni a tankönyveiben, környezetében található vizuális közlő, eligazító jeleket.
- Ízlésítéletét néhány szempont alapján indokolja.
- Általános nevelési követelmény a saját és mások munkájának megbecsülése, a kultúra és a környezetvédelem fontosságának megértése, az esztétikai élmények iránti nyitottság, törekvés az értékes és az értéktelen megkülönböztetésére.
- A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen várható a tanulók egyéni eltéréseket mutató képesség-készség-, ismeret- és magatartásbeli fejlődése, melynek tényét minden esetben önmaguk év eleji szintjéhez, valamint az életkori jellemzőkhöz viszonyítva ítélünk meg.

Alkotó képességek

- A kisiskolások érdeklődésére, észlelési érzékenység jellemző: kíváncsi rácsodálkozás a látható világ számukra új, érdekes, szép jelenségeire. Képzelőerejük az eleven, konkrét belső képekben, képzeletben való gondolkodásban, valamint a képzettársításaik könnyedségében, tartalmi gazdagságában és képi-plasztikai, kifejezés, síkbeli és térbeli konstruálás bátorságában, eredetiségében nyilvánul meg. Szívesen alkalmaznak szokatlan, egyéni megoldásokat. Ábrázolási jelrendszerük árnyaltabbá válik, egyéni vonásokat hordoz. Kifejezőképességük, expresszivitásuk szubjektív arány- és színkezelésben, fokozásban, kiemelésben mutatkozik meg. Kreativitásuk az ötletek könnyed áramlásában, egyéni leleményességben nyilvánul meg, amit lelkesedéssel végzett konkrét tevékenység motivál. Elképzeléseiket igyekeznek azonnal meg is valósítani, ennek során addig szerzett készségeiket, ismereteiket mozgósítják, de többségük a tanító segítő közreműködésére is igényt tart. Az alkotás öröme teszi képessé őket munkáik kidolgozására. Képesek alkotásaikat segítséggel értékelni, elemezni, társaik élményeit is figyelemmel követik.

Befogadó, megismerő képességek

– Az alsó tagozatos gyermekekre jellemző a látható világ jelenségeivel, az esztétikai értékekkel kapcsolatos élmények iránti észlelési nyitottság; ösztönös és könnyen mozgósítható kíváncsi rácsodálkozás, képesség élőlények, tárgyak, képek, jelenségek tüzetes szemlélésére, megfigyelésre; látványelemek emlékezeti megőrzésére, könnyed felidézésére. Vizuális emlékezetük megtartó erejére építve képesek az ábrázolás- alakítás során vizuális esztétikai képzetekkel végzett gondolkodási, képzeleti műveletekre

(összehasonlításra, elemzésre, képzeleti átalakításra). A látványban rejlő jelentést, művészeti kifejezést, a közlések tartalmát adott szempontok alapján olvassák, elemzik. Képesek látható (tér, forma, szín, változás, mozgás) viszonylatok megítélésére lényeges összefüggések (külső- és belső forma, forma és tartalom, forma és funkció) megértésére, ábrázolásbeli és szóbeli magyarázatára. Mindenre erős szubjektivitás, egyéni felfedező látásmód jellemző. Műalkotások nézegetése, adott szempontok szerint elemzése során mozgósítják formálódó vizuális, esztétikai, művészeti képzeteiket. Élményeik érzelmeikben átszűrve tükröződnek, törekszenek asszociációkra támaszkodó egyéni ízlésítéletük megfogalmazására.

A tanulást segítő képességek

– A vizualitás nélkülözhetetlen a többi érzékszerv tapasztalatainak rendezésében, a tanulásban, a művelődésben, a mindennapi életben. Az információk áttekinthetővé tételéhez, tagolásához, szemléltetéséhez, ábrák megértéséhez és létrehozásához szükséges felkészültség megszerzéséhez tantárgyunk nyújt kellő alapot. Általa sajátíthatja el a tanuló a vizuális információk formáit, és ismeri meg lelőhelyeit (könyvekben, kiállításokon és egyéb más forrásokban).

5. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 37 óra

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
pzóművészet	<p>A sík- és térbeli kifejezés, közlés, vizuális nyelvi elemek (vonal, sík, forma, szín) használata. Textúra, faktúra.</p> <p>A vonal térkifejező, formahatároló, figyelemvezető, kiemelő szerepe. Vonalfajták. A mozgás és a vonal.</p> <p>A színek hangulati hatása, figyelemfelhívó jellege. A színek egymásra való hatása, színek kompozíciók, színelimbi-ki kit győz le.</p> <p>A mozgás kifejezése (formaismétlés, mozgásfázisok, ritmus)</p>	<p>Felületképzés különböző anyagokkal. Faktúra. Különböző anyagok élményszerű megtapasztalása, az élmények szóbeli megfogalmazása.</p> <p>A véletlen hatások kreatív beépítése a térbeli és síkbeli kompozíciókba.</p> <p>A forma jellegzetes felülete. Kompozíció tervezése a különböző léptékű mintákkal.</p> <p>Rekonstrukciós feladatok a műalkotás-elemzéshez kapcsolódóan.</p> <p>Műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése: könyvtárhasználat, múzeumok.</p> <p>Szabad asszociációs játékok a színek tulajdonságaiból kiindulva.</p> <p>Hang és kép együttes alkalmazása.</p> <p>Mozgásélmények megjelenítése a témának megfelelő grafikai, plasztikai eszközökkel. A vonalas rajz, mint a mozgás ábrázolásának eszköze, sportjelenetek lerajzolása, a sebesség érzékeltetése vonalhálókkal. A mozgó figura megjelenítése.</p> <p>Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása.</p> <p>Irodalmi, zenei, filmes vagy személyes élmények megjelenítése. Illusztráció.</p> <p>Látványok, műalkotások képi, plasztikai átírása, egyszerűsítése, átalakítása.</p> <p>Különböző festőtechnikák kipróbálása.</p>	<p>Ismerkedés a műalkotásokkal. Elemző beszélgetés műalkotásokról a különféle feladatokhoz és stíluskorszakokhoz kapcsolódva.</p> <p>A művészettörténetben megtalálható és a sporttal kapcsolatba hozható alkotások megismerése.</p> <p>A képzőművészeti ágak (építészet, szobrászat, festészet, grafika, iparművészet, népművészet) és a műfajok (dombormű, körplasztika) főbb jellemzői.</p> <p>A megfigyelt műalkotások technikájának megismerése (akvarell, olaj, mintázás, faragás), és egyes technikák alkalmazása. A gyakorlati feladatok fokozottan önálló előkészítése, megoldása.</p> <p>Rögtönzött eszközök készítése.</p> <p>A gazdaságos anyaghasználat gyakorlása.</p> <p>Művészettörténeti ismeretek: <i>őskori művészet, Egyiptom művészete, Mezopotámia művészete, Görög művészet, Római művészet.</i></p> <p>Népművészeti alkotások néhány jellegzetes példája (szerszám, fáfaragás, bútorok, tojásfestés).</p> <p>Helytörténeti múzeumok látogatása és a Szépművészeti Múzeum gyűjteményének megismerése (egyiptomi, görög és római emlékek).</p>

MEGISMERTETÉSRE, ELEMZÉSRE AJÁNLOTT MŰALKOTÁSOK

Őskor:

a Stonehenge-i megalitépítmény; barlangfestmények: Altamira, Lascaux; a Willendorfi Vénusz.

Egyiptom:

az egyiptomi sírépítmények (Dzsószer lépcsős piramisa és a gizai piramisegyüttes – Kheopsz, Khephrén, Mükérisz); Királyok völgye (Tutanhamon sziklasírja; Tutanhamon koporsói – hatalmi jelképek és amulettek); Karnaki nagytemplom; II. Ramszesz sziklatemploma (Abu-Szimbel); falfestmények (a Halastó, A fáraó vadászata); szobrok (az Írnok, Rahotep és Nofret, Nofertiti királyné mellszobra).

Mezopotámia:

Zikkurat; Gudea szobra; vadászcsoport Assurbanipal ninivei palotájából; kapuőrző lény II. Assurnaszirpal nimrúdi palotájából; Hammurapi törvénykönyve; Babilon (Istar-kapu).

Görög művészet:

Knósszoszi palota (Kréta); az Oroszlán-kapu; Atreusz kincsháza (Mükéné); Az athéni Akropolisz; Polükleitosz: Lándzsavívő; Miron: Diszkoszvető; Laokoón-csoport; kerámiaedények (geometrikus, feketealakos, vörösalakos).

Római művészet:

etruszk falfestmény (Tarquinia); Terrakotta szarkofág (Cerveteri); Római lakóház; Pompeji; Colosseum; Pantheon; Constantinus császár diadalíve; Marcus Aurelius császár lovas szobra.

TECHNIKÁK, ANYAGOK

- Vázolás ceruzával, filctollal, ecsettel.
- Felületképzés pontthalmazzal, vonalráccsal, ecsettel, kollázssal.
- Szabadkézi tónusos rajzok, grafitceruzával, színes ceruzával és golyóstollal.
- Grafikák: tus, diófpác, monotípiá, papírmetszet.
- Festés akvarellal, temperával, kevert eljárással (kréta + festék, festék + tus).
- Színes munkák kollázssal (grafikai kiegészítés), frottázssal, nyomhagyással. Egyszerű levonatok (monotípiá).
- Mintázás. Fazekasmunkák a korong nélküli ősi eljárások alapján.
- Modellezés szabásmintával, papírtárgyak készítése hajtogatással. Papírmásé.
- Egyszerű szerkesztés körzővel, vonalzóval. Betűk kivágása. A szerkesztés egyszerű lépéseinek megismerése és betartása.

KIMENETI KÖVETELMÉNY

Ismeri és megkülönbözteti a vizuális művészeti ágakat és műfajokat, kérdések segítségével véleményt alkot a műalkotásokról, ismeri a műelemzés néhány módszerét, a tanult művészettörténeti korok fő stílusjegyeit. Felismeri és megnevez koronként legalább három-három alkotást.

Ismeri a művészettörténet első korszakainak néhány fontos sporttémájú darabját.

Természet utáni tanulmányokban képes megfigyelni és megőrkíteni az egyszerű látványt formailag, színben és tónusban.

Képes élményeit, emlékeit megőrkíteni, a történet legjellegzetesebb részleteit a kompozícióban kiemelni.

Legyen alapfokú ismerete a színdinamikai képi hatásokról, ezek segítségével tudjon képeket létrehozni.

A sporttémájú alkotásokban alkalmazza a grafikai, festészeti ismereteit.

Ismeri a téri helyzetek megjelenítésének néhány módját.

Ismeri a tömegkommunikáció fő jellemzőit.

Ismeri a 12 tagú színek színeinek nevét és a színek keletkezési jellemzőit.

A tanult ábrázolási technikákat többnyire önállóan alkalmazza.

6. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 37 óra

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	<p>A plasztikai kifejezés eszközei (térbeliség, tömeg, anyag, forma, felület).</p> <p>Építészeti hatáselemek (tömeg, szerkezet, centrális és hossz tengelyes tételrendezés).</p> <p>A térlefedés.</p> <p>Felületképzés (vonalháló, folt- és tónusvariációk, faktúrák).</p> <p>Jellegzetes kompozíciós megoldások (egyensúly, kiemelés, ritmus, szimmetria, aszimmetria).</p> <p>Színkontrasztok (hőfok, mennyiségi, minőségi színezet, tónus, szimultán komplementer).</p> <p>A betű.</p> <p>Tipográfia.</p>	<p>A térélmény. A statikus és a dinamikus elrendezés kifejező hatása a síkbeli és térbeli alkotásokban.</p> <p>Egyszerű téri helyzetek leírása és megjelenítése szabadkézi rajzban.</p> <p>Mindennapi élmények, mozgalmas történelmi jelenetek képi, plasztikai feldolgozása.</p> <p>Egy híres történet, sportesemény megjelenítése.</p> <p>Néhány alkotás (grafika, festmény, szobor, épület, tárgy) rajzos és szóbeli elemzése, és a műalkotás továbbgondolása (képfolytatás, behelyettesítés, átalakítás, átszínezés, stílusváltoztatás).</p> <p>Irodalmi, zenei és saját élmények kifejezése színekkel.</p> <p>Képi információk gyűjtése, elemzése, és tervezése.</p> <p>Betűtervezés (iniciálé, monogram, szóképek, egyedi betűk tervezése).</p> <p>Egyszerű feliratok készítése.</p> <p>Környezetvédelmi plakát készítése.</p> <p>Az alapvető térábrázolási módok célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása.</p>	<p>Elemző beszélgetés a műalkotásokról.</p> <p>Műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése (könyvtárhasználati óra, múzeumlátogatás, a Nemzeti Múzeum, Szépművészeti Múzeum, Történelmi Múzeum).</p> <p>Műalkotások csoportosítása adott szempont szerint: téma, kompozíció, anyagtechnika.</p> <p>Azonosságok és különbségek keresése.</p> <p>A képzőművészeti ágak (grafika, festészet, szobrászat, építészet), műfajok (táblakép, szárnyasoltár, freskó, mozaik, kisplasztika, emlékmű, magán- és középület), műtípusok (tájkép, portré, csendélet) példái.</p> <p><i>Művészettörténet:</i></p> <p>A honfoglaló magyarok művészeti emlékei. Az ókeresztény művészet. Bizánci művészet. A román stílus.</p> <p>Gótikus stílus. A reneszánsz művészet.</p> <p>(A népművészet néhány példája: szövés, hímzés.)</p> <p>A képi közlések szabályainak megismerése (ábrák, közismert jelek, szimbólumok, betű- és szövegképek, egyszerű mozgóképi példák elemzése).</p> <p>A színkontrasztok hatásának megfigyelése festményeken.</p> <p>A festett könyv művészete.</p>

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	<p>A megformálás és a közlés tartalma és célja közötti összefüggés.</p> <p>A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése (mimika, gesztus).</p> <p>Formakarakter, formakontraszt, fázisrajzok. Elmozdulás-mozgás. Képsorozat. Pillanatkép. Holtpont. Távol-közel, mozgásváltozás.</p> <p>A vonal, a folt és a színek értelmező, jelentést hordozó szerepe a magyarázó rajzokban, közlő ábrákban.</p> <p>Képi utasítások.</p> <p>Rajzos jel (piktogram, címer, olimpiai emblémák)</p>	<p>Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése szabadkézi rajzban.</p> <p>Ismert útvonal rajzának elkészítése.</p> <p>Tagoltabb, testes formák (tárgy, emberalak, növény) ábrázolása rajzbeli, színbeli, plasztikai tanulmányokban (arányok, belső szerkezet, tónus, szín).</p> <p>Valós forma módosítása megszemélyesítéssel (pl.: kéz-fa, kéz-madár).</p> <p>Különböző mozgások vizuális rögzítése, síkbeli, térbeli megjelenítése.</p> <p>Rajzos vagy plasztikai tanulmány alak, tárgy mozgásáról. Mozgássor ábrázolása egy téma feldolgozása kapcsán. Sportesemények, versenyek és ünnepek képi megfogalmazása. Eseménysor megjelenítése.</p> <p>Reklámgrafikai feladatok (pl. bélyeg, plakát, serlegek, kupák, érmekek-tervező feladatok csomagolóanyagok, dobozok, sporteszközök tervezése).</p> <p>Tervezés: képi sűrítés, redukált formák, színek alkalmazása.</p> <p>A szóbeli információ átalakítása képi üzenetté.</p>	<p>A térélmény. A statikus és dinamikus elrendezés kifejező hatása a síkbeli és térbeli alkotásokban.</p> <p>Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. A cél: a figyelem fejlesztése.</p> <p>Érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek észrevételezése.</p> <p>Egyszerű téri helyzetek megfigyelése, az azonosságok és különbségek keresése és megbeszélése vagy leírása. A nézőpont szerepe a téri helyzetek megítélésében (rálátás, szemmagasság, alálátás) és ábrázolásában.</p> <p>A sokszorosított információ (sajtó, rádió, televízió, könyv, reprodukció, plakát, fotó film, videó) egy-egy példájának megismerése és jellemzése.</p> <p>A képi tartalom (információ) feltárása. Döntési képesség fejlesztése. Vonzónak talált sémák elfogadása, illetve sémák felülbírlása.</p> <p>Saját alkotófolyamatban a jó és a rossz döntések elemzése.</p>
Tárgy- környezetkultúra	<p>A tárgyak használati és jelképes funkciójának kifejező elemei: anyag, forma, szín, felület, díszítés.</p> <p>A tervezés képnyelvi formái: tömegvázlat, részletrajzok, szabásrajzok.</p>	<p>Egy tárgy rajzos, írásos felmérése, dokumentálása a felhasználó megjelölésével.</p> <p>Egyszerű használati tárgy tervezése és létrehozása egy ismerős számára.</p> <p>Természeti előképek alkalmazása a tárgytervezői feladatokban (a forma módosítása, egyszerűsítése).</p> <p>Felületek dekoratív kialakítása.</p>	<p>Különböző tárgyak képeinek gyűjtése és csoportosítása. A tárgyakról leolvasható információk (jelentés, funkció, forma, anyag, szerkezet, technika).</p> <p>Kézműves és sorozatgyártásban készült tárgyak közti különbség.</p> <p>Összefüggés keresése a tárgy rendeltetése és formája között.</p> <p>Önálló kérdések és észrevételek megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban.</p>

MEGISMERTETÉSRE, ELEMZÉSRE ÁNLOTT MŰAKOTÁSOK

Ókeresztény művészet:

San Apollinare in Classe-bazilika

Bizánci művészet:

Hagia Szophia; Justinianus mozaik (Ravenna).

A honfoglaló magyarok művészeti emlékei:

Galgóci és bezdédi tarsolylemezek.

Román stílus:

Pisai dóm, keresztelőkápolna és harangtorony; a Jáki templom; a bélapátfalvi apátsági templom; az Apostolok csoportja; oltárkép; a bayeux-i szőnyeg; a magyar koronázási jelvények (korona, jogar, országalma, kard);

I. István király palástja.

Gótikus művészet:

Notre Dame (Párizs); a chartres-i székesegyház; a reims-i dóm; Limbourg fivérek: Január hónapja Berry herceg óraskönyvéből; a toporci Madonna, (festett szobor hársfából); Kolozsvári Márton: Szent László-herma; M. S. Mester: Mária és Erzsébet találkozása; Lőcsey Pál főoltára a lőcsei Szt. Jakab-templomból; Kolozsvári testvérek: Szent György szobra.

Reneszánsz művészet:

ifj. Hans Holbein: VIII. Henrik arcképe; Pitti palota, Firenze; Bakócz-kápolna; Andrea Mantegna: Piétá; Giotto: Szent Ferenc kiűzi az ördögöket Arezzóból; Jan van Eyck: Az Arnolfini házaspár; Botticelli: Vénusz születése; Leonardo: Mona Lisa, Szent Anna harmadmagával; Raffaello: Athéni iskola; Dürer: Az apokalipszis lovasai; Michelangelo: a Sixtus-kápolna freskói, Dávid, Mózes; id. Pieter Bruegel: Paraszt-lakodalom.

TECHNIKÁK, ANYAGOK

Az alapvető technikák leírása az 5. évfolyamnál található.

Továbbá: lavírozás, faktúraképzés, szerkesztés körzővel, vonalzóval.

Szövegírás. Szöveg- és képösszeállítás (gyűjtött reprodukciókkal, képekkel, betűkkel).

Vegyes technikák (fénymásolat, rajz, fotó és fénymásolás).

Kézműves technikák (pl. testfestés a törzsi művészetben, agyagmunkák, dombormű, falfestés) kipróbálása.

KIMENETI KÖVETELMÉNY

Ismeri a tanult művészettörténeti korok legjellemzőbb stílusjegyeit, alkotásait, alkotóit. Felismer és megnevez stílusonként legalább három-három műalkotást. Segítséggel alkalmazza a műelemzési módszereket, észreveszi a méretben, színben, tónusban, felületi különbözőségben rejlő kiemelési lehetőségeket.

Ismeri a természet utáni tanulmányok készítésének folyamatát, a tér illúzióját keltő módszereket (megfigyelés, vázolás, viszonyító vonalak, a tónusozás többféle módszere, ön- és vetett árnyékok). Törekszik az anyagszerű felületképzésre. Textúra, faktúra. Ismeri és alkalmazza az absztrahálás módjait. Egyéni megoldásokat, ötleteket alkalmaz a dekoratív felületek tervezésekor.

Ismeri és érti a szíkontrasztok alkalmazásának jelentőségét.

Érti a funkció szerepének fontosságát a tárgytervezésben, ismeri a készítés menetét a tervezéstől a sokszorosításig.

Képes mozgalmas (sport) jelenetek képi és plasztikai ábrázolására kevert anyagokkal.

A művészettörténet nagy korszakai közül a középkor és reneszánsz ábrázolási módjainak, stílusváltozásainak ismeretéről tud beszámolni, a szórakozás, játék és sport témájú ábrázolások közül számosat felismer.

7. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 37 óra

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Képzőművészet	<p>Jellegzetes kompozíciós megoldások: szimmetrikus, aszimmetrikus, centrális, horizontális, vertikális.</p> <p>Építészeti hatáselemek (tömeg, anyag, szerkezet, méret, arány, tagoltság, felület, fényviszonyok, kiemelések, ritmusok).</p> <p>A plasztikai kifejezés eszközei (térbeli, a kiterjedés mértéke, irányok, anyag, formatömeg, tagoltság, méret, felület).</p> <p>A síkbeli kifejezés eszközei (téri hatás vagy sík jelleg, redukált, átírt formák, színek). Átírás, fokozás, átalakítás.</p> <p>Érzelemábrázolás (mimika és a színek).</p> <p>A karikatúra.</p> <p>A mozaikkép.</p>	<p>Gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése a művészet képi, plasztikai műfajaiból a tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával. Pl. Időutazás: divattervek készítése régi korok stílusában; a képzeletbeli riport készítése a festmény egyik szereplőjével.</p> <p>Ember- vagy állatfigurákról tanulmányrajzok vagy plasztikák készítése a jellegzetes karakter hangsúlyozásával. Mozgások megfigyelése és megjelenítése (különböző sportágak alakjainak mozgásábrái). Az emberi gesztusok értelmezése.</p> <p>Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni színvilág érvényesítésével és a plasztika műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek alkalmazásával. (győzelem és vereség a sportban, fair-play)</p> <p>Elképzelten jelenet megrajzolása leírás alapján.</p>	<p>A művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek vizsgálata. <i>A barokk, a klasszicizmus, a romantika, a realizmus, az impresszionizmus, a posztimpresszionizmus.</i></p> <p>A Magyar Nemzeti Galéria kép- és szoborgyűjteményének megismerése. A Magyar Néprajzi Múzeum népművészeti tárgyai.</p> <p>A vizuális művészetek szerepe a megismert korokban és kultúrákban. Műelemzés a formai jegyek alapján.</p> <p>Formák helyes arányviszonyainak elemzése, megítélése.</p> <p>Látványok, jelenségek kapcsán a célirányos megfigyelés szempontjainak önálló kiválasztása. Mozgások megfigyelése, jellemzése.</p>

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Vizuális kommunikáció</p>	<p>Geometrikus alapformák. A nézőpont. A fény-árnyék, a tónusok és színek szerepe a térhatás kifejezésében. Ábrázolási rendszerek: a Monge-féle vetületi ábrázolás. Képsíkrendszer. Egy- és kétméretű axonometrikus ábrázolás. Az érthető, pontos rajz, az egyértelmű rendezettség és a közmegegyezés (konvenció) szerepe a képi közlőnyelvben.</p>	<p>Megfigyelt és elképzelt térbeli helyzetek ábrázolása. Szabadkézi rajzvázlatok készítése mesterséges formákról. Szögletes formák távlati ábrázolása. A megismert formák átalakítása csonkolással vagy a részek összevonásával, nagyítással stb. Axonometrikus ábrák szerkesztése térbeli látvány alapján.</p>	<p>Tárgyak megadott szempontok alapján történő rajzos felmérése, elemzése, értelmezése. A szabadkézi rajz és a szerkesztett geometrikus ábrázolás összehasonlítása. Időbeni folyamatok képi tagolása, értelmezhető megjelenítése. Műszaki rajzok alkalmazási területei, szükségességének indoklása. Saját és mások munkájának elemzése, értékelése.</p>
---	---	---	---

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Vizuális kommunikáció	<p>Látványok, képek jellemzése, elemzése rajzban, szóban, írásban.</p> <p>A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata.</p> <p>Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.</p>	<p>Térbeli helyzet olvasása vetületi vázlatokról.</p> <p>Rekonstrukciós vázlatok készítése vetület alapján (szabadkézi vázlatok és szerkesztések).</p> <p>A kifejezés, közlés különböző rajzi technikáinak használata.</p> <p>A többértelmű térábrázolás értelmezése színekkel. A kapott feladatok irányított és önálló értelmezése.</p>	<p>A műszaki ábrák készítésének hagyományos és új megoldásai (a számítógépes rajzolás jelentősége). Különböző mozgások vizuális rögzítése, síkbeli, térbeli megjelenítése.</p> <p>Reklámok képi eszközeinek elemzése.</p> <p>Lehetetlen ábrák, többértelműség, optikai csalódás.</p>
Tárgy- és környezetkultúra	<p>A tervezés vizuális nyelvi eszközei:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vázlatok, – részletrajzok, – megjelenítő ábrák, tömegvázlatok, – szabásrajzok, – makett készítés <p>A használati tárgyak stílusa és az egyéni ízlés.</p>	<p>Használati tárgy (pl. olimpiai csapat öltözéke, sportruhák, cipők) tervezése adott funkcióra és stílusban. A tervezési folyamat bemutatása látszati és vetületi rajzban szín- és anyagmintával.</p> <p>Bútortervek készítése egy elképzelt személy számára. A közvetlen környezetben található tárgyakon a forma és a rendeltetés kapcsolatának elemzése. Egy tárgy más funkcióra történő átalakítása: különleges ülőbútorok tervezése. Kézműves technikák munkafolyamatainak kipróbálása. Egyszerű kéziszerszámok használata.</p> <p>Napjaink tárgyainak megjelenítése régi művészeti korszakok stílusában (pl. barokk vasaló, gótikus kávédaráló).</p>	<p>A forma és a funkció kapcsolatának vizsgálata régi, ismeretlen, érdekes tárgyak megfigyelésével.</p> <p>A használati tárgyak és az életmód közti összefüggés vizsgálata.</p> <p>Tárgyak gyűjtése: funkció és formaelemzés (pl.: az ülőbútorok különböző változatai, anyaga, a felhasználás területei).</p> <p>Faragott, festett népművészeti bútorok tanulmányozása.</p>

MEGISMERTETÉSRE, ELEMZÉSRE AJÁNLOTT MŰALKOTÁSOK

Barokk stílus:

a Vignola: Il Gesu, a Versailles-i palota, a fertődi Esterházy-kastély, a Szent Péter-templom és tér (Róma); Bernini: Szent Teréz extázisa; Andrea Pozzo: A római Szent Ignác templom mennyezetfreskója; Velazquez: Breda átadása; Rembrandt: Éjjeli őrjárat; Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc portréja.

Klasszicizmus:

Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum; Hild József: Főszékesegyház (Esztergom); Ferenczy István: Pásztorlányka; L. David: Horatiusok esküje; id. Markó Károly: Visegrád.

Romantika:

J. Paxton: Kristálypalota; Steindl Imre: Parlament; Delacroix: A szabadság géniusza diadalra viszi a népet; Székely Bertalan: Egri nők; Benczúr Gyula: Hunyadi László búcsúja; Madarász Viktor: Hunyadi László siratása; Székely Bertalan: II. Lajos holttestének megtalálása; Rude: Marseillaise; Izsó Miklós: Táncoló paraszt.

Realizmus:

Corot: Mortefontaine-i emlékek; Millet: Kalászszedők; Goya: 1808. május 3.; Daumier: A mosónő; Munkácsy Mihály: Köpülő asszony; Munkácsy Mihály: Siralomház.

Impresszionizmus:

C. Monet: A roueni székesegyház; Szinyei Merse Pál: Majális; Degas: A tánc csillaga.

Posztimpresszionizmus:

Cézanne: A Saint Victoire-hegy; Gauguin: Tahiti nők; Vincent van Gogh: Az auvers-i templom. Önarcképek.

Technikák, anyagok

Az előző évfolyamokon megismert technikákból válogatva, valamint: síkbeli kompozíciók, festmények készítése, körplasztikák mintázása, a megismert grafikai eljárások alkalmazása.

Grafikus megoldások (vázolás, tónusmegjelenítés vonallal).

Szerkesztés körzővel, vonalzókkal, vonalkezelési pontosság.

Képi közlések, ábrák, reprodukciók gyűjtése és felhasználása a különböző ábrázolásmódok elemzéséhez.

Papírmakettek és modellek készítése.

Kimeneti követelmény

Ismeri a tanult művészettörténeti korok legjellemzőbb stílusjegyeit, alkotásait, alkotóit. Felismer és megnevez stílusonként legalább három-három műalkotást. Ismeri a sport és művészet kapcsolatát bemutató művészettörténeti alkotásokat a XIX. századig.

Alkalmazza a megismert elemzési módszereket, ismeri a művészi kiemelés módjait és kérdések, adott szempontok segítségével képes műalkotásokat összehasonlítani, le tudja olvasni a műalkotások tartalmi és formai jegyeit.

Ismeri a különböző korok térábrázolási konvencióit.

Képes néhány jellegzetes műalkotás kompozíciós vázlatának elkészítésére.

Érti a tanuló a természeti formák és a mesterséges tárgyak törvényszerűségeit, a forma–szerkezet–funkció összefüggéseit. Felismeri a célszerű és az esztétikus, izléses formákat környezetük tárgyaiban.

Alkalmazza a tónusfokozatokat a térmélység kifejezésében. Önárnyék, vetett árnyék, reflex, telefény, ellenfény.

Ismeri a főszíneket, a mellékszíneket, a kiegészítő színeket, a színreflex fogalmát, a színkontrasztokat. Ismeri a kivonó színkeverés lényegét.

Képes mozdulatsort néhány fázisban megörökíteni.

Ismeri és alkalmazni tudja a geometriai testek természet utáni ábrázolása során a befoglaló formát, a nem látható éleket, az irány- és arányméréseket.

Ismeri a Monge-vetület és az axonometrikus ábrázolás alapjait és a szerkesztés lépéseit.

Ismeri a tárgykészítés útját a tervezéstől a sokszorosításig, ismeri néhány egyszerű anyagból készíthető tárgy előállítási módját. Alkalmazza a tárgytervezés elemi szabályait.

Képes eligazodni vizuális információkban.

Igényli az esztétikai minőség jelenlétét, munkájában igényes.

Fontos az önálló munkavégzés és az önellenőrzés képességének kialakítása.

8. ÉVFOLYAM

VIZUÁLIS KULTÚRA ÉS MÉDIAISMERET

Éves óraszám: 74 óra

VIZUÁLIS KULTÚRA

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás

Képzőművészet	<p>A szórt, vonalas, sűrített, ritkított elrendezés térben és síkban.</p> <p>Jellegzetes kompozíciós megoldások:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szimmetrikus, – aszimmetrikus, – centrális, – horizontális, – vertikális, – diagonális. <p>Egyensúly, nyugalom, mozgalmasság, feszültség, a figyelem vezetése (formák, színek, kontrasztok, vonalritmusok, fény-árnyék, tömegek).</p> <p>Építészeti hatáselemek (tömeg, anyag, szerkezet, méret, arány, tagoltság, felület, fényviszonyok, kiemelések, ritmusok).</p> <p>Pl.: a funkcionalizmus és az organikus építészet jellemzői.</p> <p>A plasztikai kifejezés eszközei (térbeli, a kiterjedés értéke, irányok, anyag, formatömeg, tagoltság, méret, felület).</p> <p>A síkbeli kifejezés eszközei (térszerű hatás vagy sík jelleg, redukált, átírt formák, színek).</p> <p>Átírás, fokozás, átalakítás.</p>	<p>Adott témákhoz kapcsolódó élmény, hangulat feldolgozása síkban és térben.</p> <p>Például a mai kor Ádámjának és Évájának megjelenítése színes technikával. Színek és érzelmek összefüggései (önjelek tervezése festéssel).</p> <p>Személyes témák, érzelmek, gondolatok plasztikai vagy síkbeli kifejezése választott mérettel, technikával álmokképek festése. Beszédes képkeretek (gondolatok, érzelmek képpé formálása).</p> <p>Festés zenére. A Kapcsolat című kép megjelenítése.</p> <p>Tanulmány festése, színbeli bontása, rajzolása. Például drapériatanulmányok rajzolása, festése.</p> <p>Redukálás a látvány analízise alapján (pl.: állatformák redukálása, a forma jelle egyszerűsítése).</p> <p>Emberábrázolás (rajzos, illetve plasztikus formában).</p> <p>Vizuális illúziókra, érzéki csalódásokra épülő feladatok megoldása művészeti példák nyomán.</p>	<p>A képzőművészeti alkotások leírása, a legfontosabb vizuális, nyelvi, kompozíciós, tematikai és a mű típusaiból adódó hatás értelmezése.</p> <p>Az alkotások szerzője, címe, műfaja, technikája.</p> <p>Műelemzések a feladatokhoz és történelmi korokhoz kapcsolva.</p> <p>A művészet funkciói, a korstílus és az egyéni stílus (kompozíció, vizuális nyelvi megoldások anyagforma-tartalom összefüggései) különböző korokból származó alkotásokon.</p> <p>A művészettörténelmi korszakok stílusjegyeinek vizsgálata. A szecesszió, a fauvizmus, a kubizmus, a kubizmus magyarországi hatása, a futurizmus, az expresszionizmus, a konstruktivizmus, az absztrakt expresszionizmus, a magyar avantgard kezdetei, a dadaizmus, a szürrealizmus, az op-art.</p> <p>A modern építészet és szobrászat jellegzetességei.</p> <p>Tájékoztató a Magyar Nemzeti Galéria anyagáról.</p> <p>A népművészet kiemelkedő példáinak megismerése (pl. a népi szöttek).</p> <p>Egy közeli művészeti gyűjtemény, kiállítás meglátogatása. Műelemzés a formai jegyek alapján, összehasonlító műelemzés (pl. Medgyessy Ferenc Anyaság, ill. Borsos Miklós Anyaság című szobrainak összehasonlítása). A mozgás és az idő megjelenítése álló- és mozgóképen.</p>
	<p>TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK</p> <p>vizuális nyelv, fogalmak</p>	<p>TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK</p> <p>kreativitás, alkotás megismerés, befogadás</p>	

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Vizuális kommunikáció</p>	<p>Az értelmező ábrák nyelvi elemei: geometrikus formák, vonalminőségek, értelmező színek, formaelemek térbeli összefüggései, arányviszonyok, faktúrák.</p> <p>Az eddig tanult ábrázolási rendszerek (Monge-féle vetületi ábrázolás, egy- és kétméretű axonometrikus ábrázolás) kialakulásának története, rendszere.</p> <p>Az érthető, pontos rajz, az egyértelmű rendezettség és a közmegegyezés (konvenció) szerepe a képi közlőnyelvben. A vázoló és a szerkesztett vonal.</p> <p>Látványok, képek jellemzése, elemzése rajzban, szóban, írásban.</p> <p>A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása. Vizuális reklámok elemzése.</p>	<p>Megfigyelt és elképzelt térbeli helyzetek ábrázolása.</p> <p>Rekonstrukciók vetületi és axonometrikus rajzok alapján.</p> <p>Épített téri egység (épület, utcarészlet) megfigyelése, vázlatos tapasztalati-perspektív ábrázolása.</p> <p>A perspektivikus kép szerkesztési szabályai. Öszetett mértani test vagy épület ábrázolása. A perspektivikus ábrázolás fajtái.</p> <p>Egy vagy két iránypontos perspektív kép szerkesztése.</p> <p>Tanulmány: összetettebb természeti forma részletesebb analízise (pl.: értelmező vázlat, részekre bontás, kiegészítés vagy fázisrajzok, szintvonalak, hossz- és keresztmetszetek) felhasználása szemléltető ábrák készítéséhez.</p> <p>Fotómontázs, képes történet összeállítása (természeti értékeink bemutatása, környezetszennyezés hatásai).</p> <p>Grafikonok, diagramok és feliratok tervezése.</p> <p>A tömegkommunikáció formáinak csoportosítása.</p> <p>A technikai médiumok képalkotó módszereinek megismerése.</p> <p>A többértelmű térábrázolás értelmezése.</p>	<p>A tér illúzióját keltő ábrázolás tapasztalati alapon: látszati rövidülések, méretváltozások, nézőpont. Vonaltávtlat, szintávtlat.</p> <p>Térábrázolási módok, kevert nézőpontú ábrázolásmód a különböző korokban, kultúrákban.</p> <p>A szabadkézi rajz és a szerkesztett geometrikus ábrázolás összehasonlítása.</p> <p>Színismeretek: színritmus, színharmonia, kontrasztok.</p> <p>A valódi épületet kicsinyítve megjelenítő makett tömegviszonyai, részarányai, redukált formái.</p> <p>Újabb médiumok képirási formái (pl.: fotó, film, televízió, videó, digitális kép, fiktív terek, térillúzió a mai számítógépes játékokban, filmekben).</p> <p>A középületek tájékoztató rendszere (feliratok, logotípiák, emblémák, jelek).</p> <p>Szöveg és ábra kommunikációs egysége.</p> <p>Lehetetlen ábrák, többértelműség, optikai csalódás.</p>
--	--	--	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Tárgy- és környezetkultúra</p>	<p>Egy valódi épület kicsinyítve megjelenítő makett tömegviszonyai, részarányai, redukált formái. A tervezés vizuális nyelvi eszközei:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vázlatok; – részletrajzok, – megjelenítő ábrák, tömegvázlatok; – szabásrajzok; 	<p>Rajzos-írással dokumentáció készítése különböző korosztályok életmódot reprezentáló környezetéről (lakószobák, lakberendezési tárgyak). Adott méretű tér megtervezése megbeszélés stílusban. Sportcsarnok vagy stadion tervezése, makettben való elkészítése, hozzá dekorációk.</p> <p>Tárgytervezési feladatok szabadon választott funkcióra és stílusban (pl.ékszerek,érmek, tervezése, a terv három dimenziós kivitelezése).</p>	<p>Az épület és a környezet formai kapcsolata (pl.: külső tér, a kert).</p> <p>Az építészeti tér és stílus, az épület, az életmód és a hely összefüggése.</p> <p>A természeti környezet védelme, gazdagítása: a környezettudatosság.</p> <p>Az anyag, a forma és a funkció összefüggéseinek vizsgálata.</p>
--	--	--	---

	TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TANULÓI TEVÉKENYSÉGEK	
	vizuális nyelv, fogalmak	kreativitás, alkotás	megismerés, befogadás
Tárgy- és környezetkultúra	<p>– makett készítés</p> <p>A használati tárgyak stílusa és az egyéni ízlés. Egy tárgy más funkcióra történő átalakítása.</p> <p>Szabad asszociációs játékok. Hang és kép együttes alkalmazása.</p>	<p>Papírmasé álarc készítése.</p> <p>Ajándékdobozok készítése.</p> <p>Modellezés geometrikus formákból.</p> <p>Szobabelső berendezésének megtervezése konkrét személy számára. Belső terek különböző funkciókra történő önálló átrendezése.</p> <p>Reflektálás irodalmi, zenei, sport, filmes élményekre saját, kifejező szándékú alkotásokban. A kapott feladat újrafogalmazása.</p> <p>A problémamegoldás menetének megtervezése.</p> <p>A megoldási lehetőségek, feltételek felmérése.</p> <p>A választás indoklása.</p> <p>Munkafolyamatok ésszerű, gazdaságos sorrendjének kialakítása.</p> <p>A problémamegoldás folyamatának dokumentálása.</p> <p>A folyamat elemzése, értékelése.</p>	<p>A használati tárgyak és az életmód közti összefüggés vizsgálata.</p> <p>Felületek dekoratív kialakítása.</p> <p>Gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése a művészet képi, plasztikai műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával. Másol látott formai, technikai megoldások adekvát alkalmazása saját, kifejező szándékú alkotásokban.</p>

MEGISMERÉSRE, ELEMZÉSRE AJÁNLOTT MŰALKOTÁSOK

Gustave Eiffel: Eiffel-torony; Lechner Ödön: Iparművészeti Múzeum, Posta Takarékpénztár; Rippl-Rónai József: Cserépváza, a Japán kávéház üvegablaka, Lazanne és Anella, Apám és Piacek bácsi vörösbor mellett; Csontváry Kosztka Tivadar: Magányos cédrus; Antoni Gaudí: Sagrada Familia templom, Griell-park padjai, épületei, Casa Batlló, Casa Milá villa; Gustav Klimt: A csók; Toulouse-Lautrec: Moulin Rouge, Divan Japonais; Deim Pál: Ádám és Éva; Hollósy Simon: Rákóczi-induló (vázlat); Barcsay Jenő: Dombos táj, Festőállvány; Kondor Béla: Emberpár, Darázskirály; André Derain: Estague, Henri Matisse archipe; Maurice de Vlaminck: Bargival; Ziffer Sándor: Tájrészlet kerítéssel; Henri Matisse: Madame Matisse, Önarckép, A kék ablak, Kreol táncosnő, Ölelés; Pablo Picasso: Avignoni kisasszonyok, Gyümölcsöstál és kenyér, Guernica, Bika-sorozat, Női akt, Gitár, Las Meninas, Vasaló nő, Síró nő; George Braque: Gyertyatartó, Gitáros csendélet; Robert Delaunay: Az Eiffel-torony; Juan Gris: A majom ánizsos üvege; Marcel Duchamp: Lépcsőn lemenő akt, Szökőkút, Palackszárító; Tihanyi Lajos: Tristan Tzara arcképe, Fülep Lajos arcképe; Giacomo Balla: Kutya pórázon, Erkélyen szaladó kislány; Umberto Boccioni: Rugalmasság, Az utca erői, Izmok sebességben; Gino Severini: Formák dinamizmusa, fény a térben; Ernst Ludwig Kirchner: Utcai jelenet, Franzi faragott szék előtt, Híd a Rajnán; Janes Ensor: Intrika; Edvard Munch: A sikoly; Emil

Nolde: Tánc az aranyborjú előtt; Franz Marc: Kis sárga tavak, Kék ló, Harcoló formák; Mattis Teutsch János: Tájkép; Vaszilij kandinszkij: Festmény No. 199, Vonal, Sárga, vörös és kék; Paul Klee: Fiala erdő, Táncoló úr; Piet Mondrian: Kompozíció vörössel, sárgával és kékkel, Rombuszfestmény; Moholy Nagy László: Kompozíció Z VIII.; Walter Gropius: A Bauhaus épülete; Le Corbusier: Nagy lakóház, Rochampi kápolna; Frank Lloyd Wright: Guggenheim Múzeum; Auguste Rodin: Isten keze, Gondolkodó, Csók; Constantin Brancusi: Alvó múzsa, Női fej; Medgyessy Ferenc: Anyaság; Borsos Miklós: Anyaság; Vilt Tibor: Anatómia; Kazimir Malevics: Fekete Négyzet, Fehér a fehéren, Szuprematista kompozíció; Vlagyimir Tatlin: III. Internacionálé emlékmű-terve; Jackson Pollack: Nyáridő No. 9 A; perspektivikus ábrák, szerkesztések; William Hogart: Abszurd Perspektíva; M. C. Escher: Másik világ II., Fent és lent; Salvador Dali: Szellemarc és gyümölcskehely a tengerparton, A gyöngy, A vágy rejtélye, Az emlékezet állandósága, Emberpár felhővel teli fejjel, Az égő zsiráf, Álom egy gránátalmafa körül..., Homártelefon, A fiókos milói Vénusz, A polgárháború előérzete; Francis Picabia: Szerelmi parádé; Kurt Schwitters: Forgás, Cím nélkül; Bálint Endre: Vonattal ki a világból; Otto Dix: Kártyázó hadirokkantak; George Grossz: A társadalom oszlopai; Joan Miró: Segítetek Spanyolországnak, Holland belső II., Hajnalcsillag; Andy Warhol: Marilyn Monroe; Giorge de Chirico: Hektor és Andromakhé, Múzsák; Meret Oppenheim: Az én házvezetőnőm, Reggeli borbén; Marc Chagall: Én és a falu, A kakast hallgatva, A zöld hegedűs, Önarckép 7 ujjal; Korniss Dezső: Tücsöklakoda-lom; Victor Vasarely: Boo, Toroni-Nagy, Zebrák, Alakzat III.; Bridget Riely: Zuhanás; Egy József: Visszhang, Napfelkelte; Szőnyi István: Zebegény, Zebegényi temetés

TECHNIKÁK, ANYAGOK

A megismert grafikai, festői, szobrászati és egyéb technikák önálló megválasztása, igényes kivitelezés.

Szabadkézi rajzok és szerkesztések. Szerkesztőeszközök (körző, vonalzó) alkalmazása. Grafit-ceruza, színes ceruza, filctoll, olajpasztell, tus, viaszkar. Vízfestés temperával, akvarellal.

Nyomatkészítés (frottázs).

Kollázs, papír és fotómontázs készítése. Technikai kísérletek.

Makettezés papírból. Origami technika alkalmazása.

Vegyes technikák: kréta és festék, filctoll és színes ceruza.

Mintázás agyagból és plasztikból. Papírmasé készítése.

KIMENETI KÖVETELMÉNY

Az általános iskola befejezésekor a tanuló – a tantárgyi munkára fordítható idő függvényében – személyiségének megfelelő szinten rendelkezzen a vizuális intelligencia és ítélőképesség alapjaival, többé-kevésbé önálló ábrázoló és kifejező alapképesség birtokában legyen!

Alkotó képzetét érvényesítse a szabad alakító, tervező feladatokban!

Befogadóképességének intuitív megnyilvánulása mellett törekedjen esztétikai élményei tudatos átélésére!

Adott szempontokat követve alkalmazza a tanult tapasztalati és összehasonlító műelemzési módszerek valamelyikét!

Ismerje a tanult művészettörténeti korszakok jellemzőbb stílusjegyeit, koronként és áganként legalább három-három műalkotást, alkotót ismerjen fel és nevezzen meg. Legyen ismerete a XX. század nagy művészeti irányzatairól, s azon belül a játék, sport, szórakozás témakörében készült néhány alkotásról.

Legyen jártas a téri, formai, színbeli tanulmányok készítésében, értse, hogy ezek a látható jelenségek megértésének az eszközei! A megértés és közlés céljával alkalmazza a téri, formai, színbeli analízis és redukció tanult eljárásait!

Rendelkezzen az ábrázolási konvenciókhoz szükséges térszemléleti alapokkal, legyen képes egyszerű vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrákat szerkeszteni!

Tudja, hogy a vizuális kommunikáció a dolgok elvont jeleit, képeit, szimbólumait használó vizuális nyelv által működik, értse a közhasznú, a tudományos, a műszaki és a művészi, a tömegkommunikáció funkcióját, ismerje fel különbségeiket!

Legyenek ismeretei a tárgy- és térformálás, az építészet tanult alapkérdéseiről, törekedjen betartani a kulturált, környezettudatos, az emberi alkotást és művészetet tiszteletben tartó magatartás szabályait!

Legyen tájékozott a vizuális megjelenítés hagyományosabb és újabb (technikai) formáiban!

Tankönyvek, taneszközök

Apáczai Kiadó: Horváth Katalin – Imrehné Sebestyén Margit

A képzelet Világa 1-8 évfolyam

MOZGÓKÉPKULTÚRA ÉS MÉDIAISMERET

Alapelvek, célok

A Művészetek műveltségi részterülete a mozgóképkultúra és médiaismeret. Önálló művészeti ágazat, melynek azonban számos rokon vonása van az ide tartozó többi műveltségi részterülettel (az ének-zenével, a vizuális kultúrával és a dráma és tánccal), bár kialakulásuk, kifejezőmódjuk s az adott korban betöltött szerepük rendkívül különböző.

A mozgóképkultúra és médiaismeret a mozgóképi szövegértés fejlesztését és a média társadalmi szerepének, valamint működésének a feltárását célozza. Ez az audiovizuális írás-, olvasástudás alapjainak az elsajátítását és a kritikai médiatudatosság fejlesztését jelenti. A médianevelés olyan képesség- és személyiségfejlesztő eszközrendszer, amely szükséges ahhoz, hogy az állampolgárok az információrobbanás és a modern piacgazdaság korában ténylegesen tudjanak tájékozódni és választani. Mivel a média erősen meghatározza, hogyan gondolkodjunk a világ dolgairól, s hatása vetekszik a hagyományos szocializáció ágenseivel – a családdal és az iskolával –, a mozgókép- és médiaoktatás a demokráciára nevelésnek és olyan értékek elsajátításának az iskolája, mint a másság elfogadása, a kritikai gondolkodás vagy a tudatos választás képességének a fejlesztése. A mozgóképkultúra és médiaismeret oktatása során a tanulók felkészültséget szereznek a különböző médiaszövegekkel kapcsolatban az önálló és kritikus attitűd kialakítására, és olyan módszereket sajátítanak el, amelyek segítik őket abban, hogy nyitott szemlélettel használják a hagyományos és az új médiumokat.

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
MOZGÓKÉPNYELV	A közönség médiafogyasztási szokásainak

A mozgókép előzményei, a film és a mozi felfedezése	A mozgóképi közlés előzményei (valóság-hű kép, fény és árnyjátékok, történetmesélés képekkel, képsorozatok, képregény).	tanulmányozása megadott szempontok alapján, az eredmények lejegyzése.
A mozgókép alaptulajdonságai	A mozgókép kettős természete (reprodukció és ábrázolás). A folyamatos tér és idő felbontása és újraserkesztése.	Az emberek viselkedésének megfigyelése a valóságban és a filmekben, illetve a televíziós műsorokban megadott, majd a tanulók által önállóan javasolt szempontok alapján. Környezet és természetvédelmi filmek használata. Értékelés, véleménycsere. Azonosságok, eltérések regisztrálása, azok lejegyzése.
A nézői figyelem irányítása, a kiemelés A mozgóképi elbeszélés	Közelkép, megvilágítás, ismétlés, hossz és tempó. Az események időbeli és oksági rendje. Expozíció és lezárás. Fordulat és epizód. Cselekmény, történet, elbeszélés.	Helyszín- és időviszonylatok, illetve karakter- és konfliktusviszonylatok felismerése, megfigyelése a médiaszövegekben. Lényeges információk, tények azonosítása. (Megfigyelés)
A montázs szerepe a tér és az idő mozgóképi ábrázolásában	Filmtér és filmidő (folyamatos, párhuzamos és a korábbi időben játszódó cselekvés ábrázolása).	Mozgóképi szövegek felidézése (elmesélése, illetve lejegyzése), a mozgóképi memória működtetése. Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből, tanári előadásokból, statisztikai táblázatokból, lexikonból, könyvtárból, internetről. (Ismeretszerzés) Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, mozgóképolvasás. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok alkalmazása, mozgóképirás.

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>MOZGÓKÉPI SZÖVEGEK RENDSZEREZÉSE</p> <p>A mozgóképi szövegek rendszerezésének alapjai</p>	<p>Egyszerű (időben és térben egybefüggő) cselekmények képsorozatokkal történő megjelenítése, tagolása.</p> <p>Átélt, elképzelt vagy hallott esemény mozgóképi megjelenítésének megtervezése az életkornak megfelelő szinten (story-board, animáció, interjú). (Kommunikáció)</p> <p>Mozgókép szövegek környezetben megfigyelt emberi kommunikáció értelmezése, kifejtése élőszóban és írásban.</p> <p>Sztereotípiák és konvenciók azonosítása a mozgóképi szövegek környezetben.</p> <p>Mozgóképi szövegek környezetben megfigyelt egyszerű (teret és időt formáló) képkapcsolatok</p>
A MÉDIA TÁRSADALMI SZEREPE	

<p>A médiumok és a tömegkommunikáció</p> <p>A média saját és átvett funkciói</p> <p>A mediatizált közlésmód néhány jellemző tulajdonsága</p>	<p>A könyvnyomtatástól az internetig: a közvetítő közeg jelentősége.</p> <p>Informálás, dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció.</p> <p>Ki üzen, kinek és miért: a média intézményei, tulajdonosai, közössége. A műsoridő mint tulajdon. A közszolgálati és a kereskedelmi média. A közönség mint vevő és áru. Amiről a műsorfüzet árulkodik: műsorok és műsorrend. Hol és mikor villog a képernyő: médiafogyasztási szokások megfigyelése. A befolyásolás technikái: műsorrend, tematizáció, csatorna-image kialakítása, a nézettség maximalizálása.</p>	<p>értelmezése előszóban és írásban.</p> <p>Mozgóképi szöveggörnyezetben megfigyelt képhang kapcsolatok értelmezése előszóban.</p> <p>Vita a média használatával kapcsolatos megfigyelések alapján a média társadalmi szerepéről, működésmódjáról. (Értelmezés, elemzés, tolerancia)</p> <p>Önálló kérdések megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban.</p> <p>A lényeg kiemelése írott, látott és hallott szövegekből.</p> <p>Mozgóképi szövegek értelmezése alapján feltevések, állítások megfogalmazása a szöveg keletkezésének háttéréről, a közlő (szerző, médiainstémény) szándékairól. Érvek gyűjtése a feltevések mellett és ellen. (Kritikai gondolkodás, problémaérzékenység) Vita a magyar Sportpolitikáról. Egy vita megszervezése, újságcikkek elemzése és értékelése nyomán.</p> <p>Saját médiahasználati szokások kritikus megfigyelésére alapozó tudatos mű- és műsorválasztás.</p>
<p>JELLEGZETES MÉDIASZÖVEGEK, MŰSORTÍPUSOK</p>		
<p>A valóság médiareprezentációja</p>	<p>A nemek, foglalkozások, életmódminták, kisebbségek stb. tapasztalati valóságtól eltérő megjelenítése a médiában.</p>	<p>A művekben, műsorokban megjelenő konfliktusok, viselkedési módok és megoldások tudatos-kritikai elemzésén, illetve a valóságismereten alapuló szerepjátékok, szöveggépzési gyakorlatok.</p> <p>Egyszerű mozgóképi szövegek létrehozásának előkészítése és azok kivitelezése.</p> <p>Önismeret, együttműködés, választás, tolerancia. Az alkotásra való beállítódás.</p>

Témakörök, tartalmak	Tanulói tevékenység
<p>MOZGÓKÉPNYELV</p>	
<p>A nyomtatott médium néhány jellegzetes szövegtípusa</p> <p>A nyomtatott médium jellegzetes ábrázolási eszközei</p> <p>A reklám</p>	<p>Újság, képregény, fotóregény. Egy képes iskolai sportmagazin</p> <p>Cím, címlap, kép, képaláírás, rovatszerkezet.</p> <p>A reklám szerepe a demokratikus tömegtársadalmakban (a</p> <p>Sportmagazin tervezése, 6 lapoldal elkészítése, fénymásolás.</p> <p>Kollázs, montázs feladatok megjelenése az újságkészítésben.</p>

A hírműsor	választás lehetősége és kényszere). Amitől a hír hírré válik. Hír és kommentár megkülönböztetése.	
------------	---	--

A továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen tisztában a mozgóképi közlés mód formanyelvi alapjaival. Az ábrázolás megismert eszközeit a mozgóképi szövegek értelmezése során alkalmazni is tudja. Képes a technikai reprodukció és a személyes közlés elhatárolására, a beállítások és a jelenetek elkülönítésére, leírására és értelmezésére. Az egyes mozgóképi szövegeket tudja elkülöníteni a valóság ábrázolásához való viszonyuk szerint: tudjon különbséget tenni pl. a dokumentumfilm és a játékfilm között! Az életkorának megfelelő szinten képes a különböző médiumokból és médiumokról szóló ismeretek összegyűjtésére, azok rendszerezésére, az önálló megfigyelésekre. Legyen képes megtervezni egy egyszerű formátumú sajtóterméket (sport témában), Ismerje fel a média szerepét a különböző jelentős események (sport, ünnep, stb) népszerűsítésében, annak alakításában. Véleményformálás és gyűjtőmunka, a film és képi nyelv alaposabb ismerete. Tudjon érvelni olyan vitában, amely a médiaszövegek (pl. reklám, hírműsor) valóságtartalmáról folynak! A mozgóképi szövegekkel, a média működésével kapcsolatos ismereteit a műsorválasztás során is alkalmazni tudja.

Tankönyvek, taneszközök: